

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
nám. Curieových 901/7
116 40 Praha 1

V Praze, dne 23. 5. 2022

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Dominika Vítka „Právo být zapomenut jako součást ochrany osobnosti“

Na základě rozhodnutí děkana Právnické fakulty Univerzity Karlovy jsem byl ustanoven oponentem disertační práce disertanta Mgr. Dominika Vítka na téma „Právo být zapomenut jako součást ochrany osobnosti“. K oponentuře mi byla předložena jmenovaná disertační práce, kterou disertant zpracoval pod vedením školitele doc. JUDr. PhDr. Davida Elischera, Ph.D., o celkovém rozsahu 233 strany.

Aktuálnost tématu

Téma je mimořádně aktuální, neboť na toto téma neexistuje ucelená česká monografie, rozsáhlejší judikatura, a ani komentářová česká literatura není příliš rozsáhlá.

Náročnost tématu

Jedná se o náročné téma, které v sobě spojuje nutnost znalosti teoretických základů evropského práva, institutů osobnostních práv a jejich ochrany. Vědeckými metodami, které se nabízejí při zpracování tématu, jsou analýza, komparace, a nejnáročnější metodou při zpracování tohoto tématu je syntéza.

Hodnocení práce

Autor práce považuje právo být zapomenut za součást práva na osobní soukromí, byť zmiňuje i jiné názory. Toto pojetí je v zásadě správné, neboť právo na osobní soukromí je právem rozhodnout, zda a v jakém rozsahu mohou být skutečnosti tvořící osobní soukromí fyzické osoby zveřejněny a právo bránit se neoprávněným zásahům do soukromí.

Vedle tradičního vymezení soukromí v jeho prostorové dimenzi (ochrana obydlí v širším slova smyslu) a v souvislosti s autonomní existencí a veřejnou mocí nerušenou tvorbou sociálních vztahů (v manželství, v rodině, ve společnosti), právo na respekt k soukromému životu zahrnuje i garanci sebeurčení ve smyslu zásadního rozhodování jednotlivce o sobě samém.

Právo na soukromí garantuje rovněž právo jednotlivce rozhodnout podle vlastního uvážení zda, popřípadě v jakém rozsahu, jakým způsobem a za jakých okolností mají

být skutečnosti a informace z jeho osobního soukromí zpřístupněny jiným subjektům. Jde o aspekt práva na soukromí v podobě práva na informační sebeurčení.

To však neplatí bezvýhradně u osobností veřejného zájmu, neboť i osobní soukromí osobností veřejného zájmu může být za určitých okolností oprávněným veřejným zájmem, a to tehdy, pokud jejich soukromý život má nebo může mít vztah ke schopnosti nebo způsobilosti osobnosti veřejného zájmu vykonávat veřejnou činnost nebo jestliže jejich soukromý život může mít význam pro hodnocení jejich činnosti ve veřejném životě.

Vzhledem k citlivosti dané problematiky je však zapotřebí vždy velmi pečlivě zkoumat, zda takový vztah existuje, či nikoli. I osobnost veřejného zájmu může vymezit minimální hranici svého osobního soukromí. V případě, že si však tuto hranici sama posune tak, že odhalí větší část svého osobního soukromí, než je nutné, nemůže se pak dovolávat ochrany soukromí v té sféře, kterou sama zpřístupnila.

Demokratická společnost musí chránit soukromí minimálně těch, kteří se nedopouštějí protiprávního či nemorálního jednání, jakožto součást jejich osobní svobody a musí jim nabídnout právní zajištění toho, aby měli na výběr, jaké aspekty svého soukromého života chtějí sdílet s druhými. Tato svoboda vyvěrá ze stejného pramene jako svoboda projevu.

Komunistické i fašistické režimy omezovaly soukromí občanů ve prospěch státu, k čemuž jim sloužil aparát informátorů a policejních špiónů a cenzorů. Úlohou demokratických právních států je toto soukromí chránit. Je však zřejmé, že tuto právní koncepci nesdílejí všechny státy, a to i ty, které označujeme za demokratické. Největší odchylku představují Spojené státy americké, kde platí velmi široce pojatá interpretace Prvního dodatku Ústavy, který umožňuje difamování veřejných osob v případě, že není prokázán zlý úmysl.

Osobní život zahrnuje psychickou a psychologickou integritu, garantuje rozvoj osobnosti ve vztazích s dalšími osobami bez vnějších zásahů. Proto je zóna vztahů osoby k dalším osobám dokonce i ve veřejném kontextu předmětem osobního života. Výše uvedené platí i pro soukromí v kyberprostoru, a to zejména na sociálních sítích.

V době internetu je takřka nemožné být skutečně zapomenut. Údaje na internetu lze využít k mnoha účelům a samozřejmě mohou být škodlivé, pokud jsou použity způsobem, který poškozují pověst člověka.

Je nepochybné, že právo být zapomenut omezuje právo na svobodu projevu. Je také otázkou, zda je toto právo relevantní, když ve většině zemí existují právní normy na ochranu osobnosti. Právo být zapomenut vyžaduje harmonizaci a vyvážení práva na soukromí a práva na svobodu projevu.

Ačkoli se práce má dle svého názvu věnovat zejména právu být zapomenut, zabývá se touto problematikou pouze v části 6. a 7. disertační práce, které jsou poněkud povrchní

a pouze popisují text nařízení. To je mimochodem patrné na poznámkovém aparátu těchto částí. Popis nároků vyplývajících z porušení práva být zapomenut je pak vyloženě nesprávný a postrádá jakoukoli logiku.

Práce má jasnou koncepci, má logickou strukturu a přesně vymezené metody, které používá. Tato koncepce je bohužel opuštěna v závěru práce. Autor velmi dobře popisuje vývoj práva na soukromí, jeho zařazení jako institutu a jeho teoretické koncepce, avšak tento slibný úvod nedokázal propojit s hlavním tématem práce, kterým mělo být právo být zapomenut. V zahraniční literatuře je přitom toto téma zpracováno na slušné úrovni (viz např. *The Right to be Forgotten* od Paula Lamberta).

Autorem použitá literatura je tak pouze částečně odpovídající. Grafická úprava je na dobré úrovni. Jazykové a stylistické zpracování práce jsou na dobré úrovni. Práce disertanta s literaturou je na slušné úrovni. Disertant prokázal, že literaturu umí správně používat a citovat z ní.

V rámci celkového hodnocení disertační práce lze uvést, že se jedná o práci solidní, důkladně podpisující téma právní ochrany soukromí, která se ale měla více věnovat vlastnímu tématu práce.

Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Jaké jsou výhody uplatnění práva být zapomenut oproti tradičním nárokům vyplývajícím ze zásahu do osobnostních práv?

Doporučení práce k obhajobě:

Práci doporučuji k obhajobě.

doc. JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D.